C03449

LAISVOJI LIETUVA

LITUANIA LIBRE

16 Vasario

Tegu meilė Lietuvos
Dega mūsų šir ly;
Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi!

KAS VALDO LIETUVA

LIETUVOS KOMUNISTU (b) PARTIJOS CENTRO KOMITETAS

Jį dabar sudaro: pirmasis sekretorius—"mažasis Stalinas"— Antanas Sniečkus (raštuose žymimas "Osipovič"— Juozo sūnus). Tai senas kumunistu veikėjas, politinis kalinys, savo laiku Lietuvos vyriausybės iškeistas su Sovietų Sąjunga į kalėjime sėdėjusius Lietuvius dvasininkus Rusijoje, vyriausiasis Lietuvos enkavedistas. Jis taip pat yra narys LTSR aukščiausiosios tarybos ir TSRS "parlamento".

Antrasis sekretorius— Aleksander Stepanovič Trofimov. 47 metų amžiaus, "paskolintas iš broliškų respublikų" 1944 metais, LTSR aukščiausiosios tarybos narys, taip pat atstovaująs lietuviam aukščiausioje sovietų taryboje. Jis yra pasižymėjęs kaip akylus Lietuvos "buržuaziškai — nacionalinio elemento— sovietinės liaudies žudikų" tramdytojas, ypač vykdant prievartinę sovietine kolektyvizaciją.

Trečiasis sekretorius — Eduard Osipovič Ozarsky, 42 m. amžiaus, "skolintas" iš LTSR aukščiausios tarybos ir atstovaująs lietuviam TSRS tautybių aukš. taryboje Maskvoje.

Ketvirtasis sekretorius, vadinamas "mažuoju Vilšinskiu"- -Vladas Osipovič Niunka, 43 m. amžiaus, gim. Vilniuje, buvęs studentas teisininkas, po vedybų su viena žydaite, fanatiška bolševike, tapo pirmuoju sovietų prokuroru Lietuvoje 1940 metais. Kai Juozas Ziugžda nepasirodė ryžtingu "heretiškų" lietuvių mokytojų likvidatoriumi, drg. Niunka buvo jo vietoje paskirtas švietimo ministeriu. Kai valymas buvo baigtas, 1949 m. Niunka vėl grįžo į LKP (b) centro komitetą.

Sekretoriaus pavaduotojai —drg. Moskvin ir Petrov— abu "paskolinti" iš bolševikų MVD.

Sekretorius kadrų reikalams—Daniil Yefimovič Supikov, LTSR aukščiausios tarybos narys, drauge atstovaująs lietuviam ir TSRS tautybių taryboje. Kai aukščiausias viršininkas "Darbo jėgų rezervų", jis gali savo nuožiūra ištremti į Rusiją kiekvieną lietuvį.

Sekretoriaus agitacijos reikalams—Kazys Kazimirovič Preikšas, 47 m amžiaus, lietuvis, LTSR aukščiausios tarybos narys ir TSRS tarybos narys tautybių rūmuose. Bukaprotiškas diletantas, aklai vykdąs partijos direktyvas iš Maskvos.

Sekretoriaus padėjėjas pramonės reikalams — Tirkunov, spaudžiąs lietuvius šioje srityje tiek, kiek galima. Jo pastangom Rusija buvo praturtinta keletu milijonų rublių, kurie buvo išplėšti jo dėka iš Lietuvos.

Sekretoriaus padėjėjas statybos ir statybinių medžiagų reikalams- drg Sishkarchuk. Jo uždavinys paskirstyti statybines medžiagas kariškom ir civilinėm statybom ir išplėšti iš Lietuvos kaip galima daugiau miško.

Sekretoriaus pavaduotojas degalų energijos reikalams — Ivan Salov.

Zemės ūkio reikalams direktorius —Bobryšev. Jis privačius ūkius organizuoja kolchozus

Švietimo direktorė drg. Zaluckaja. Tai faktiškasis Lietuvos švietimo ministeris ir viso mokymo darbo kontrolerius.

Skyrių vedėjai — Cistiakovas, Varačevič, Ivanova, Zukovsky, Polosenenko, Lysin, Kozlovsky. Vis tai faktiškieji Lietuvos ministerijų valdytojai.

Leontiev — "partorgas" — partijos organizatorius, į šį postą paskirtas neseniai.

Komjaunimo (komsomolo) reikalai tvarkomi specialaus komsomolo centro komiteto, kuris subordinuotas LKP (b) centro komitetui. Šios organizacijos vadovų eilėse yra: draugai—Kulakov, Kaplan, Bobov, Malyšev, Sumalova ir t.t.

(Iš pavardžių galima aiškiai suprasti kas šiandien valdo Lietuvą. Red)

(Paimta iš ELTOS BIULETENIO nr. 9)

PARTIZANU DAINA

Upės bėgs į melsva tolį,
Gervė lėks ir vėl sugrįš,
Nežinau ik aš motule,
Ar pabelsiu į duris.

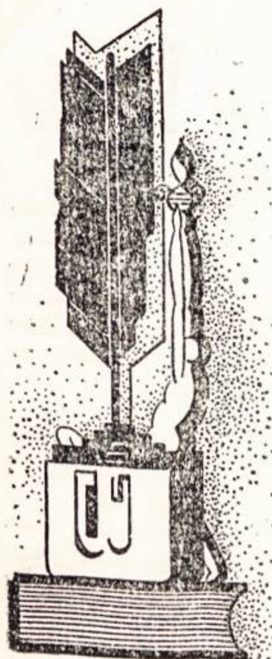
Nežinau, kur man pareiti
Per sodelį takeliu,
Tėviškėlė pa ikeitus,
Nėr sodelyje gelių

Kur sugrįžti, motinėle,
Kas duris man atidarys?
Nėr sodelyje alyvų,
Nei to beržo nematyt ..

Jei pareičiau, kasgi lauktų
Prie vartelių gelionų?
Veltui Tavo vardą šaukčiau —
Tu toli, ten už kalnų ..

Tu Urale, motinėle,
Tėtis jau šaltuos kapuos...
Kas paklos man patalėlį,
Kas nuvargusį paguos?

Kas dalgelį lankoj traukiant
Pro dalgėlį išvarys?
Kas saulužė man pramiegant
Iš sapnelio prabudins?

Laisvoji Lietuva

Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos Organas

M. (Año VII.) Montevideo Sausis - Vasaris 1951 (N 48)

UNA ISLA DE LA CULTURA OCCIDENTAL ENTRE LAS OLAS ROJAS

Ya desde muchos siglos Lituania se mantiene bajo la cultura occidental, y no de la oriental E a cultura romana la obtuvo con el catolicismo, con el que se encariñó y empapó enteramente su pensamiento, sus sentidos, sus costumbres, sus relaciones con el mundo corriente y espiritual Todo ello dió su colorido hasta aspec o exterior del país Allí en las ciudades y pequeñas aldeas por sobre las copas de los arboles vemos elevarse no templos bizantinos, sino cupulas barrocas y góticas, junto a los edificios de estilo netamente lituano Las huellas de cultura occidental se destacan en arte popular y finalmente en toda la palabra impresa.

Paseando a travès de las calles de Vilnius (Vilna capital de Lituania), mas de una vez se siente uno como si se hallara en algun centro renancentista o barroco de Italia. Es como si no se estuviera en el lejano Norte lejos de Roma o Paris, pues ante la vista se yergue el floreciente pimpollo de magnífica belleza de la Europa meredional, con todos aquellos edificios, cupulas, numerosas magníficas iglesias, estatuas, columnas, serpenteo de calles. Algo mas allá de Vilnius, en un definido límite etnográfico oriental, comienza la herencia bizantina, las estepas, Moscú con su caos rojo

En presencia de la cultura occidental y del desarrollo profundo del catolicismo, es más fácil comprender, porque los lituanos sobrellevan tan dolorosamente el yugo bolchevique y porque, al sonar la hora - - el 1941 — con tanta decision se alzaron contra Kremlin: ellos con todo su corazón odiaba esa ola de Oriente, que les era absolutamente extraña con sus ideas ateistas y anarquistas. Ellos se defendieron de ese virus y una vez mas en su heroica historia demostraron, que organicamente respiran el aire del mundo occidental y no de los desiertos asiaticos. Esa lucha fue y es motivada en pro de los valores morales, en pro de su religión y cultura El lituano es muy pacífico y tolerante, pero defiende valerosamente aquello, que está arraigado profundamente en seno de su alma.

Por lo tanto queda por afirmar, que, tanto Lituania, como Letonia, Estonia y Finlandia después de la Grán Guerra Mundial, no recibieron de Rusia ninguna clase de tesoros o ejemplos culturales. Si existían algunos grupitos especiales completamente pequeños que se interesaban por la llamada cultura soviética y creían ciegamente en su pomposa propaganda, eran considerados pobres de espíritu y absolutamente insignificantes. Siendo de cultura netamente mas elevada, a los bálticos hasta les era imposible hallar algo atractivo en la Unión Soviética, anegada en experimentos horribles, burocratismo estatal, opresiòn y purgas sangrientas. Si los centros de propaganda prosoviéticos hablan actualmente de los "intimos vinculos culturales báltico soviéticos", hay que entenderlo como una simple maniobra política para distraer la atención de la criminal ocupación de los Países Bálticos y genocidio actualmente ejecutado en ellos.

C. V.

REVISTA
LITUANIA LIBRE
EDITADO POR LA
ASOCIACION CULTURAL
URUGUAY - LITUANIA

Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personería Jurídica en el año 1941

Organo oficial y propiedad Intelectual de la misma, impreso en la
IMPRENTA FORTALEZA
Redacción, Administración e Imprenta
Río de Janeiro 4001
CERRO

Redactor Responsable:
JULIAN JAZAUSKAS
Berna 2347 CERRO

Leidzia
Urugvajaus Lietuviv
Kultūros Draugija.

Redaguoja Redakcinė Komisija

Metinė Prenumerata:
Urugvajuje $2.50
Argentinoj $1 . argen.
J.A V. ir Europon $2
Amerikoniški doleriai
"LITUANIA LIBRE"
Río de Janeiro 4001
Cerro, Montevideo,
Rep. O. del Uruguay.

VASARIO 16 toji

Šiandieną visame pasaulyje labai daug kalbama apie laisvę. Apie laisvę tiek daug kalbama todėl, kad šimtai milijonų žmonių šiandie a yra pavergti ir paskirti klaikiai pražiūčiai. Šiandieną apie laisvę kalba ne tik tie, kurie yra pavergti, bet ir tie, kurie yra laisvi. Kodel taip yra? Kodel šiandieną laisvieji apie laisvę net daugiau kalba, negu pavergtieji? Taip yra todel, kad vergija šiandieną plečiasi kaip koks baisus maras. Kas šiandieną dar yra laisvas, nežino, ar jis dar tokiu bus rytoj

Štai kokiose nuotaikuose mes šiais metais švenčiame savo didžiąją laisves šventę — Vasario 16—tąją. Šiais metais ji mums labai reikšminga, nes sukanka 33 metai, kai amžinoje Lietuvos sostinėje Vilniuje Lietuva buvo paskelbta nepriklausoma valstybė. Prieš 33 metus Lietuva iš didžiojo karo griūvėsių kėlės laisvam nepriklausomam gyvenimui. Niekas mūsų tautai laisves nepadovanojo. Ji mums iš dangaus nenukrito Laisvi mes tapome ne del susidėjusių aplinkybių, kaip kas kartais ir drįsta tvirtinti. Mūsų tauta sau laisvę iškovojo ir ja grindė savo kultūrinemis vertybėmis.

Mūsų tauta amžiais nebuvo kitų tautų verge. Ji buvo laisva, ji buvo sukūrusi didžiulę valstybę, ji daug sverė ir lemė ano meto Europos valstybiniame gyvenime. Ir 1918 m vasario 16 d. mūsų tauta savo valstybę tik atstatė, atkūrė, be neįkūre, nes ji prieš amžius jau buvo įkurta Mūsų tautoje visais amžiais, visais laikais, ir šviesiais ir tamsiais. buvo gyvas laisvės instiktas, buvo stiprus laisvės troškimas, kurio niekas neįstengia nuslopinti.

Siandieną mūsų tauta gyvena daug sunkesnius ir klaikesnius laikus negu prieš 33 m., kai ji ruošės savo nepriklausomos valstybės atstatymui. Siandieną mūsų tauta pavergta ir naikinama Siandieną mūsų tauta po visą pasaulį išblaškyta Siandieną mūsų tautoje stengiamasi sunaikinti visa tai. kas tautiška ir žmoniška Siandieną mūsų tautai priešo propaganda stengiasi įteikti. kad vergija esanti tikroje laisvė, o nepriklausomo gyvenimo metais buvusi vergija.

Siandieną mūsų tautos priespauda yra daug baisesnė, negu prieš 33 metus ir laisvės kova daug sunkesne. Tačiau savo laisvės kovoje šiandieną mes esame nebe vieni. Siandieną mes laisvės siekiame draug su šimtais milijonų bolševikų pavergtu žmonių

Taip Mes savo laisvės kova laimesime, bet ją laimėsime tik tuomet, jei savo kančiose ištversime. Ar mūsų tauta pakels savo sunkųjį kančių kryžių, ar po juo nesulups, eidama savo kančių kelius? Ar ji neiškryps iš savo laisvės kelio? Ar ji nepasimes kryžkelėse?

Nors mūsų tautos kelias ir vingiuotas, nors juo beeidama mūsų tauta ir daug kryžkelių priėjo, nors tas kelias buvo skausmingas Golgotos kelias, tačiau mūsų tauta niekados iš to kelio neiškrypo ir net svetimos jėgos nesidave iškreipiama, nes mūsų tautos kelias— laisvės kelias. Mūsų tauta žygiuoja tuo keliu, kuris laisvės kelias.

Jau nekarta mūsų tautai laisvė buvo išplėšta, tačiau ir smurtas ir priespauda nepajėgė ir nepajegia mūsų tautos iškreipti iš laisvės kelio Netekus laisvės mūsų tauta pasirenka ne pražūtin vedantį vergiios kelią, bet kančių kelia, per skausmus, kančias ir aukas vedanti į laisvę.

Jau vienuolikti metai, kai mūsų tauta vėl žengia skausmingu ne vilties keliu, nešdama sunkų savo kančių kryžių. Ji tuo keliu eina išdidi, savim pasitikinti nes žino, kad tas kelias ją veda į laisvę Jau nebe pirmą kartą mūsų tauta žengė skausmingu keliu. Ji tuo keliu žengdama dar niekad nepalūžo, ir mes tikime, kad ji ir šiuo kartu nepalūš, bet ištvers.

Laisvoje Lietuvoje savo didžiąją laisvės šventę — Vasario 16 tąją minėdavome iškilmingai ir džiaugsmingai Tos šventes metu mes peržvelgdavome, ką esame savo laisvės metais pasiekę. Netekę laisvės mes nebegalime savo laisvės šventės—16 tosios nei džiaugsmingai, nei iškilmingai švesti Mes ją švenčiame liūdni, susikaupę, susimaste. Siuo metu Lietuvoje net griežčiausiai draudžiama Vasario 16 tąją švesti.

Broliai ir sesės pavergtoje Tėvynėje, jus siaubanti naktis ne be aušros. Jūsų kovos ir kančios yra Lietuvos prisikelimo laidas. Ištvermės ir vilties.

O kad mūsų visų kovojančių jausmus, pastangas ir darbus patirtų broliai Sibiran išvaryti! Gal stipresnė viltimi pragiedrėtų širdis ir jiems kančios auką kenčiantiem !

Išeivijoje minėdami Vasario 16 - tąją, mes turime apmastyti, ar mes visus žygius esame padarę savo laisvės kovai, ar mes viską esame atidavę ko toji kova iš mūsų reikalauja Tegu kiekvienas iš mūsų tai apmasto ir įsitikins, kad jis dar daug kuo gali prisidėti prie savo laisvės kovos Teisybe, šiandieną toji kova dar ne ginklo kova, bet kad vyksta kova del mūsų tautos laisvės tai jaučia kiekvienas lietuvis patriotas.

Pasauliniu mastu aktingėjant demokratine srovė veda tautas į santikiavimą, pagrįsta teise ir teisingumu. Ji grąžins ir Lietuvai laisvės dienas Ji parvež išblaškytuosius tautos sūnus ir dukras į tėvų žemę Vardan Lietuvos su naujų pasiryžimu į teisingą kovą! A. M.

K. ČIBIRAS — rašytojas, žurnalistas. Jis yra parašęs daug antikomunistinio turinio knygų ir visą laiką rašo straipsnius Pietų Amerikos laikraščiuose apie pavergtą mūsų tėvynę, didelis bičiulis Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos ir "Laisvosios Lietuvos" bendradarbis.

PASAULINIU ĮVYKIU ZIURONE

Viso pasaulio dėmesys nukreiptas vis dar į Korėjos karą, kurio pabaigos bei persvaros tuo tarpu nei nematyti. Toje, palyginti nedidelėje šalyje, atkakliai kaunasi dvi didžiosios galybės. kiniečių vardu Maskva ir Jungt. Tautų vardu — S. Amerika, vieni ir kiti, žinoma, su įvairių tautų pagelbininkais.

Tarptautinis karas Korėjoje reikšmingas ypač tuo, kad jame išbandomi dviejį galiūnų ne tik ginklai, bet taip pat nervai ir principiai. Sie pastarieji Jungtinių Tautų institucijoje New Yorke buvo gerokai pašliję, kol kiniečiai ten buvo paskelbti agresoriais — užpuolikais.

Tokiam visiškai akivaizdžiam faktui oficialiai pripažinti prisėjo net dviejų mėnesių ilgų svyravimų, ginčių, visokių išsisukinėjimų. Mat kai silpnesnius šaurės korejiečius reikėjo pavadinti užpuolikais toms pačioms JT nebuvo sunku tai padaryti per 48 valandas, bet kai tikruoju vardu prireikė pavadinti didelę raudonąją Kiniją, baimė atėmė žadą ne tik azijatinių valstybių atstovams, bet ir anglams, kurie pasiskubinę pripažinti kiniečių Staliną — Mao, įkliuvo į neišbrendamą politinę ir diplomatinę klampynę.

Bet pagaliau Jungt. Tautos didele balsų dauguma — 44 prieš 7 sovietinius — pasmerkė raudonųjų kiniečių agresiją Korėjoje, tuo būdu sustiprindamos, bent moraliai, S. Amerikos ir gen. Mac Arthuro pozicijas. Su Sov. Rusija ir jos vergais kartu balsavo tik Indija ir Birmanija. Kažin kas tas dvi vargšės Jung. Tautose užstos, kai gal būt jau greitai joms ten teks šauktis pagalbos Kinijai ar Rusijai užpuolus ..

Tuo tarpu lieka neaiškus pats pagrindinis ir visiems taip įdomus klausimas: kada Korėjos karas išsiplės į visuotinį trečią pasaulinį karą? Kad Korėja yra to trečio didžiojo gaisro pradinė liepsna, tuo mažai kas abejoja. Bet kada ir į kurį pasaulio kampą ji persimes taip plačiai, kad amerikiečiai ir bolševikai susigrumtų atvirai ir galutinai?

Rimtesnių stebėtojų nuomone, tas laikas bus šie, o vėliausiai sekantieji metai. Kai dėl vietos manoma, jog lemiamųjų kautinių laukas bus vis dėlto ne Azija, o Europa.

Tokių samprotavimų vedami, vakarų europiečiai, amerikiečių padedami, skuba ginkluotis ir organizuotis į Atlanto Paktą, kurio karinėms pajėgoms vadovaus garsusis gen. Eisenhower. Jis nori prieš sovietus Europoje iki kitų metų pabaigos pastatyti bent 40 divizijų. Betgi tai kolkas tik planai. Prancūzai, pavyzdžiui, numatytas savo divizijas žada paruošti tik 1953 metams; vokiečiams karuominę organizuoti dar neleidžiama, su ispanais visai nesikalbama.... Yra pagrindo manyti, kad apie "taiką" čiulbėdami bolševikai demokratijų karinio sustiprėjimo nelauks ir panaudos jiems taip patogų bei gundantį dabartinį momentą. Jei ne, vėliau — po poros metų — jiems bus jau pervėlu.

Čibiras.

Edvardas Grėbliūnas — jaunas patrijotas žymus deklamatorius ir Draugijos spaudos uolus darbininkas.

ŠVESKIME VASARIO 16 IR KOVOKIME UŽ LIETUVOS LAISVE

Tas ne lietuvis, kurs tėvynę
Bailiai, kaip kūdikis apleis,
Kursai pamins, ką bočiai gynė
Per amžius milžinų keliais.

Vasario 16 — Lietuvos Nepriklausomybės šventė. Jau 33 metai praėjo nuo tos dienos, kai Lietuvių Tautos Taryba Vilniuje paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės Deklaraciją, bet po trispalve vėliava Lietuva išgyveno tik 22 metus

Gražūs buvo laikai! Po įvairių priespaudų lietuviai vėl džiaugėsi atgavę laisvę ir vijosi savo kultūringus kaimynus, kurie per amžius buvo laisvi. Ir taip, po 22 metų Lietuva buvo lygi visoms kultūringoms tautoms.

Lietuvis ramiai gyveno savo žemėje ir buvo pats jos šeimininkas. O dabar? Dabar lietuvis užguitas, jo rytojaus neaiškus, jis neturi laisvės, Lietuvos trispalvė veliava nublokšta į purvą, ir lietuvis neturi teises jos pakelti, negirdėti mūsų brolių ir sesučių linksmų dainų, tik maskoliai Lietuvoje maskoliškas dainas bliauna ir mūsų brolius į tolimą Sibirą vergaut veža.

Šiandieną viso pasaulio lietuviai mini 16 Vasario liūdnai, gedulą apsidengę, nes jau bus greit vienuolika metų, kaip mūsų tėvynė vargus kenčia. Birželio 15 d 1950 m. sukako dešimt metų kaip beširdis rusas užgrobė tėvynę Ta diena yra mums lietuviams Gedulo Diena. Visame pasaulyje, kur tik randasi būrelis širdingų lietuvių, jie prisimena šią liūdną dieną, prisimena savo brolius, tėvus, kuriuos maskolis nužudė arba ištremė į tolimą šaltą Sibirą, o jų vieton atgabeno mongolą.

Bet koks pasityčiojimas! Kai visi lietuviai liūdi netekę laisvės, atsiranda tokių parsidavėlių, kurie džiaugiasi tuo. Ir Birželio 16 d. 1950 m. šie parsidavėliai per radio stotį pareiškė, kad jau dešimt metų kaip Lietuva atgavo laisvę, tapo išlaisvinta. Sie išgamos sakosi atvažiavę į Ameriką iš tos vergiškos Lietuvos, kurią valdė Smetona. Bet gerbiamieji, kaip galima kalbėti apie anų laikų vergiją, jei anais laikais žmonės važiavo kur nori ir kada nori: nepatiko gyventi Lietuvoje — važiavo į užsienį laimes ieškoti, nesuradę laimės ir užsienyje, grįždavo vel atgal į savo tėvynę Lietuvą. O kaip yra šiandie Lietuvoje? Siandie nė vienas lietuvis neišvažiuoja iš Lietuvos į kitus kraštus, o taip pat norinčiųjų grįžti į Lietuvą neįsileidžia. Tai tau ir laisvė ir laisvas kraštas.

Be to, iš nepriklausomos Lietuvos ateidavo mūsų giminių laiškai, kuruose būdavo smulkiai aprašyti jų vargai ir džiaugsmai. O kokius laiškus dabar gauna is Lietuvos ir kiek jų gauna? Čia gyvenantieji lietuviai rašo ir rašo į Lietuvą laiškus, o atsakymo jokio nesulaukia. Arba jei ir ateina koks laiškas, tai jis yra trumpas, vos keli žodžiai. O ką mes matome ant tų laiškų vokų? Ant vokų pašto ženklai ir antspaudos turi rusų kalba užrašus ir piautuvą su plaktuku. Visa tai yra primesta lietuviams svetimųjų, atejūnų į mūsų kraštą. Tie atėjūnai atėję i mūsų kraštą atėmė mūsų tautai laisvę, pavergė ją, tremia mūsų gimines ir pažįstamus į Sibirą, naikina mūsų tautą, o čia gyvenantieji lietuviai parsidavėliai garbina tuos atejūnus ir juokiasi iš savo giminių kančių, sako, kad jiems taip ir reikia kur sąžinė tų žmonių, kur žmoniškumas, kur meilė artimui pasidėjo?

Lietuvi būk atsargus, būdėk ir nesiduok, kad koks parsidavėlis svetimiesiems aptemdytų tavo protą ir įkalbėtų tau, kad Lietuva dabar yra laisva ir žmonės gyvena kaip rojuje. Tu sek viską pats, daryk palyginimus ir įsitikinsi kokią laisvę turi dabar mūsų tauta. O visi tie lietuviai, kurie prikalbėkti nuėjo nekaltai į Desgracijos tiems parsidavėliams tarnauti ir jiems aukoja, turi laiko atitataisyti savo klaidą ir stoti į eiles kovojančiųjų už Lietuvos laisvę.

Pirmyn. lietuvi, už tėvynę
Už brangią laisvę Lietuvos,
Garbė tėvams kurie ją gynė
Ir kas už ateitį kovos

Taip sako lietuvis poetas, taip ir yra, nes tik lasisvoj nepriklausomoj Lietuvoj, kai nebus jokių atejūnų, lietuvis vėl atsikvėps laisvai, bus ramus del savo rytojaus ir gyvens be baimės, kad ji gali kiekvieną momentą paimti ir ištremti iš Lietuvos.

Didžiausią pagarbą mes turime pareikšti visiems tiems, kurie anksčiau kovojo del Lietuvos laisvės ir iškovojo ją. Tik jų deka lietuvis atgavo laisvę ir paskelbė 1918 m Vasario 16 d. Lietuvą Nepriklausoma Valstybe. Tą dieną kiekvienas lietuvis, kurio širdyje yra nors kibirkštėlė meilės tėvynei, švęs ir atsimins amžinai. Be to, švęsdami Vasario 16 d. kiekvienas turime pasižadėti dar su didesniu pasiryžimu kovoti, kad iškovotume vėl mūsų tėvynei nepriklausomybę, Tat į kovą iki pergalės!

Edvardas Grėbliūnas.

RAUDONUJU EUROPOS VADU GALERIJA

Nuo socialisto, ligi komunisto ir derzertyro.

Thorez, prancūzų komunistų vadas, savo politinę karjerą pradėjo kaip Socialistas. Socialistus metė ir prisidėjo prie komunistų, del pastarųjų energingumo. Pirmame pasauliniame kare Thorez kareivis, antrame — dezertyras. Thorezas nėjo ginti savo tėvynės, bet pabėgo į Maskvą, nes karo pradžioje Hitleris bendravo su Stalinu. Thorezui tevynės ginimas buvo nereikalingas, jei to nenorėjo Stalinas, kuriam jis aklai tarnavo ir tebetarnauja. Visą karo metą jis praleido Maskvoje. Tuojau karui pasibaigus, sovietai jį atgabeno į Prancuziją ir padarė ministerio pirmininko pavaduotoju. Thorezas, ir vyriausybėje būdamas, organizavo streikus ir sukilimus, sunkindamas vyriausybės darbus. Komunistus iš vyriausybės išstumus, Thorez pasidarė viešas streikų organizatorius ir Prancuzijos ūkio žlugdytojas. Dalyvavo visuose kominformo suvažiavimuose. Thorez yra laikomas nuosaikesniu komunistu, palyginti kitais prancūzų komunistų vadais, bet jis nenušalinamas iš pagrindinio komunistų posto, nes jis yra už kitus Prancūzijos komunistus populiaresnis.

Paskutinemis žiniomis, Thorez Sovietu lektuvu išskrido į Maskva Matyt "susirgo" "nuvyko pasigydyti".

RAUDONASIS BULGARIJOS DIMITROVAS

Atkakliausias Stalino garbintojas Balkanuose buvo Bulgarijos ministeris pirmininkas Dimitrovas, buvęs kominterno vadas ir senas revoliucionierius, nuo 1900 metų jis dalyvavo socialistų sąjudyje, vėliau pasidarė komunistas. Daug kartų sedėjo kalejimuose. 1923 metais Bulgarijoje buvo suorganizavęs komunistinį perversmą, bet jis nepavyko, ir Dimitrovas nuo to laiko blaškėsi po įvairius Europos kraštus. 1933 metais Vokietijoje buvo apkaltintas Reichstago rūmų padegimu ir jam gresė mirties bausmė. Bulgarijos valstiečių vadas Petkovas tada jį iš Vokietijos kalėjimo išlaisvino ir tuo išgelbėjo jo gyvybę. Dimitrovas tada pažadejo Petkovui to niekada neužmiršti. Išvaduotas Dimitrovas nuvažiavo į Sovietų Sąjungą ir pasidarė kominterno vadu. Po karo Maskva Dimitrovą atgabeno į Bulgariją, kad greičiau tą kraštą susovietinus. Dimitrovas pirmoje eilėje atsiskaitė su Petkovu, kuris jam išgelbėjęs gyvybę ir kurio žadėjo niekada nepamiršti. Petkovas buvo nuteistas mirti. Dimitrovas neprisiminė savo ano pažado ir Petkovo nepasigailėjo, nes jis vadovaujasi komunistine doktrina "bolševikas nieko nepasigaili ir niekam neatleidžia". Visiems žmogžudžiams ateina galas, taip ir Dimitrovas to susilaukė. Kremlius Dimitrovą pasikvietė, neva, pasigydyti ir ten buvo "nugydytas". Stalinui Dimitrovas buvo pasidaręs nepatikimas ir pagal Stalino doktriną, kaip paprastai, nepatikimieji turi mirti.

LIETUVOS RAUDONASIS DIKTATORIUS ANTANAS ŠNIEČKUS

Laike pirmojo pasaulinio karo, Sniečkų šeima buvo ištremta į Rusiją. Ten mirė jo tėvas, pamaldus ir doras žmogus, kuris norėjo savo sūnų Antaną išleisti į kunigus. Ten pat, Rusijoje, Antanas Sniečkus užsikrėte bolševikinėmis idėjomis. Grįžus Lietuvon, Šniečkus, dabartinis raudonasis diktatorius, jau pradėjo dirbti komunistų naudai ir tuo pasidarė bolševikinės ekspancijos aklu įrankiu. Dar nesulaukęs 17 metų, buvo už valstybės išdavimą traukiamas atsakomybėn, tuo laiku jis pabėgo į Rusiją; ten pasiruošė savo paskirčiai ir nelegaliai slaptai grįžo Vėl buvo suimtas ir nuteistas, bet po kurio laiko iškeistas į Rusijoje kalintus Lietuvos dvasiškius. Kada Sovietų Rusija nutarė užgrobti Lietuvą, Sniečkus buvo to veiksmo svarbiausiu įrankiu, nes buvo paskirtas, jam dar begyvenant Rusijoje, generaliniu komunistų partijos sekretoriu ir tuo pasidarė didžiausiu savo tautos žudiku ir valstybės išdaviku.

Nors Antanas Šniečkus buvo nutraukęs visus ryšius su savo namiškiais, bet motina ryžosi sūnų aplankyti. Nuvykusi Kaunan 1940 metais, rado sūnaus butą palicijos saugoma, į namą buvo sunku patekti, bet įrodžius, kad ji yra motina, policija praleido Toks susitikimas motinai buvo labai skaudus ir vos sūnų pamačiusi pradėjo verktį ir sūnui prikaištavo, kad is anksčiau vis buves policijos ir kalėjimo žinioje, o ir dabar pasidaręs tariamai galingas, esąs policijos saugomas kaip kalinys. Sūnus aiškinosi, kad tai nereikia blogai suprasti, nes policija stovinti gatvėje, tat ji galinti stovėti ir prie jo namo. Visi motinos meginimai sūnų paveikti ir jį grąžinti savo tautai liko be pasekmiu. Sniečkus aiškino motinai, kad jie okupantai komunistai, atnešė Lietuvai laimę ir žmonėms busią daug geriau, negu anksčiau. Motinai prikišus, kad atima iš žmonių, prakaitų uždirbtus turtus, pamilta žemę, namus ir net laisvę, jis Šniečkus aiškino, kad tai padarius, tada Lietuvoje būsią kaip rojuje, tik reikia tikėti ir laukti. Motina verkdama paliko jo puošnu butą, nes pajuto, kad ji jau neteko sūnaus, kad jis jai yra svetimas. Tai nebebuvo jos sūnus ir ji tokio sūnaus nebenorėjo turėti, nei su juo pasimatyti Nuo tos dienos su sūnum nebesimatė ir nebenorėjo jo matyti - nutruko paskutiniai ryšiai. Su broliais ir seseremis Šniečkus taip pat vengė susitikti, o tie jo nekentė ir bijojo.

Kai prieš karui prasidedant prasidėjo žmonių deportacijos iš Lietuvos į Sibirą, tarp išvežtųjų buvo ir Šniečkaus šeimos narių, butent

motinos brolis su šeima, vienas brolis su šeima ir vienas pusbrolis. Kada šie visi jau buvo suvaryti į gyvulinius vagonus, kiti broliai ir seserys kreipėsi į galingąjį Antaną Šniečkų bet pastarasis nenorėjo prisileisti savųjų. Pagaliau Šniečkaus sekretoriai tarpininkaujant, jis susitiko su broliais ir seserimis. Pastebejęs verkenčią seserį, pradėjo juoktis ir aiškinti, kad ji bereikalingai jaudinasi. Jai, seseriai, pasiklausus ar jis nematą, kas darosi, tai Sniečkus vėl ironiškai pradėjo aiškinti, kad vežamos Kauno prostitutės į darbus, ir del to neša reikalo sielotis ir jaudintis Broliams išikišus su pastaba, kad vežami ir jo gimines, jis pareiške kad tai nieko tokio; jie esą dvarininkai, išnaudotojai, tad turi mokintis dirbti. Sibire jie busia aprupinti ir darbu ir duona. Del ju nereikia jaudintis. Antanas Sniečkus nerado jokio noro padeti ir gelbėti savo broliu ir savo artimų giminių.

Prasidejus karui su vokiečiais, balševikų pareigunai ir galingieji išbėgo į Rusiją. Antrą kartą balševikams artejant prie Lietuvos sienos, visi Antano Šniečkaus giminės, kurie buvo like Lietuvoje, kartu su sena 85 metų motina, pasileido į vakarus, balševikinio siaubo vejami ir tos pabaisos viduryje matydami savo b oli ir sūnų, ieškojo prieglobsčio vakarų demokratijų apsaugoje.

Dabar Lietuvoje, Antanas Šniečkus yra vienas arčiausias mūsų tautos naikintojas. Ateis atpildas ir eile ir jam, taip kaip visiems tautų žudykams o tas laikas jau artėja.

Rašo: V. S. Klajūnas.

Argentina, 23 / 12 / 1950

VIENUOLIKTIEJI LIETUVIU TAUTOS KANČIU METAI

Štai jau vienuolikti metai kaip mūsų tauta pavergta ir žiauraus rusų čebato minama. Mes dalis lietuvių, gyvendami išsibarstę po platujį pasaulį suprantame, ir mūsų brolių aimanos mums yra sunkios, taip pat mes nemažiau moraliai kenčiame už mūsų brolius vargstančius Lietuvoje. Gyvenančių laisvajame pasauly ruskio čebatas fiziškai sunaikinti negali, o ko jis labai noretų padaryti.

Šių tragiškų lietuvių tautai metu mes tremtiniai, kur mes begyvename esame gyvi visų priespaudos žiaurumų liudininkai. Mes pažinome taip pat naciu (vokiečiu) režimą mūsų krašte ir gerai suprantame dabartinę mūsų tautos padetį antrą kartą balševikams okupavus ir šiuo metų valdant, teisingiau tariant, naikinant māsų kraštą. Iš savo patirties mes galime Vakarų Pasauliui užtikrinti, ypatingai tiems lietuviams, kurie prieš daug metų yra apleidę Lietuvą ir šiandieną garbina Staliną, Paleckį ir kitus tautų žudikus. Mes užtikriname, kad nacių (vokiečių) Dachau, Mauthausenas, Stutthofas, Auschwitzas ir kiti K. Z. (kacetai). toli atsilieka savo žudymais ir kankinimais nuo Rusijos: Kotlaso, Soroklago, Vorkutos, Kazakstano ir kitu taigose esančių žmonių naikinimo stovyklų.

Štai 1940 - 41 ir 1941 - 44. metų okupacinio laikotarpio mūsų krašto aukų balansas; 1941 m. birželio men. 14 - 15 d. d. į Sovietų Rusijos katargą ištremta daugiau kaip 40 000 lietuvių, iš kurių iki 30 procentų sudarė nepilnamečiai vaikai ir seneliai. Bolševikų kalejimus yra perėję per 12.000 politinių kalinių, kurie įvairiais laikotarpiais buvo areštuoti. Iš jų per 2 000 asmenų buvo išgabenta iš NKVD kalejimų Lietuvoje į Sovietų Rusijos katargą ir daugiau kaip 5 000 nužudytų NKVD pareigunų okupacijos Lietuvos laike. Tokiu budu priskaičius 1941 m. mūsų turėtas partizanines aukas, mūsų tauta neteko, per 51.000 asmenų. Tai vieno okupanto, okupacijos trylikos mėnesių balansas. Pravartu pažvelgti ir į antąjį okupantą 1941 - 44 metų nacių (vokiečių) okupaciją. Iki 1943 m kovo men nacių prievartos keliu į priverčiamuosius darbus karo pramones fabrikuose Vokietijoje buvo išgabenta virš 30.000 asmenų. Nacių karinės vadovybės vyktyta evakucija bei priver tinis darbas prie apkasų kasimo yra palietę nevienodai visus Lietuvos teritorijos gyventojus. Imant atskirais apskritimis, pirmą vietą užima Kauno, Vilkaviškio, Šiauliu, Panevežio ir Mariampolės apskr. Nacių okupacijos metais per gestapo įstaigas perėjo per 31 000 politinių kalinių Iš jų kalėjo iki 20.000 Lietuvoje (be Klaipedos krašto) ir per 11 000 Vokietijoje kalejimuose ir K.Z.. Žuvusiųjų skaičius siekia iki 9 000 asmenų. Pagal nepilnas žinias nacių SS vykdamų pagromų metu Lietuvos miestuose, miesteliuose ir kaimuose buvo nužudyta iki 7 000 Lietuvių (Alytus, Eisiskės, Prienai, Švencionys ir kt. vietovėse) Iš vokiečių sučiuptų ir nuginkluotų 3.000 Lietuvos Vietines Rinktines karių daugiau kaip 300 buvo sušaudyta dar Lietuvos teritorijoje, kad kiti likusieji būtų drausmingi ir "disciplinuoti". Vien tik Kauno kalejime, traukdamiesi iš Lietuvos, naciai sušaudė per 1.000 lietuvių kalinių. O kur žuvusieji darbininkai Vokietijoje ir prie apkasų kasimo nuo bombų ir kitų karo veiksmų? Vien Drezdeno miesto (Vokietijoje) dirbančiųjų lietuvių fabrikuose nuo bombardavimo žuvo virš 2 000. Tai skaičiai, kurie ateities istoriko negalės būti pamiršti ir nepapildyti.

Po šitokios trumpos mūsų tautinės golgo-

tos apžvalgos, peršasi mintis pažvelgti ir į grynąjį bolševiko ir nacio veidą, kurį pilnai gali nušviesti ir charakterizuoti jųjų darbai. Iš daugybės faktų rinkinio čia patieksiu tik keliata:

1. — Bolševikų NKVD areštuotas C. iš T. kalintas viename Lietuvos kalejime Prisidėjus rūsu ir vokiečiu karui 1941 m. birželio men. kalinys C. buvo nužudytas. Patiekiu rastajo lavono žymes: ant kairės kojos žemiau sąnario smūgio žaizda, kraujas išsiliejęs. Abi rankos užpakalyje surištos. Visos galvos kiaušas siulės sutrukusios. smagenys sumaišyti. Paakiuose melynės.

2. — Nacių valdymo sistemoje ryškiai iškylo koncentracijos stovyklų vaizdas. Ten milijonai Europos gyventojų baigė kančios valandas mirtimi. Vien garsiame Auschwitzo K.Z. per dujų kameras yra pereję per 4 milijonus asmenų, iš jų nemažai lietuvių. Jų tarpe miršta ir lietuvis kun. K. Daukantas.

3. — Bolševikų NKVD areštuotas K. 1941 m bolševikų armijos tribunolo sprendimų nubaudžiamas mirties bausme. Mirties bausmė įvykdoma 1941 metais kovo mėn. Prasidėjus rusų-vokiečių karui, lavonas atrastas Petrašiūnų senose kapynėse, drauge su keliomis dešimtimis kitų NKVD nužudytų lietuvių patrijotų lavonų. Iš lavono matoma, kad kalinys K.. prieš įvykdant mirties bausmę, bolševikų buvo žiauriausiomis priemonemis kankintas—kūnas sumuštas, išsukta ranka, veide keliolika durtuvo dūrių, dešinė ausis nupiauta, krutinėje kryžminis piūvis. Galutinai pribaigtas trimis pistoleto šuviais į galvą.

4. — Nacių gestapo areštuota Jadvyga Riaubaitė kalinama Vilniaus kalėjime. Tardymo metu žiauriausiomis priemonėmis kankinama, kad išduotų Lietuvos rezistencinio sąjudžio narius. Ji tai padaryti griežtai atsisako 1943 m. gegužės mėn. 17 d. J. Raubaitė gestapo nužūdoma.

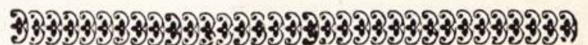
Tai tik keletas pasibaisėjimų keliančių faktų. O jų užregistruotų yra tūkstančiai Dabar Lietuvoje vėl, kaip ir 1940—1941 metais, tremtis, kalėjimai, karinių tribunolų mirties sprendimai ir atkakli NKVD ir bolševikų kova su laisve ir lietuvio teises ginančiais kovotojų kadrais. Ir jau vel šeši su virš metai antros bolševikų okupacijos. Per tą laiką bolševikai išžudė ir ištrėmė arti milijono lietuvių. Nors mūsų tėvynė yra už geležinės uždangos, bet kiekvienas žymesnis mūsų tautos naikinimas yra mums žinomas ir registruojamas.

Bet kas aprašys ir atžymės mūsų tautiečių kančias, kurių vienintėlė ir paskutinė liudininkė buvo negailestinga mirtis? Kas išgirs brolių motinų, sūnų ir sesrų vaitojimus šiandieninese Sibiro taigose ir pavergtoje mūsų tėvynėje? Kas išgirs sužeisto partizano pagalbos šauksmą?

Rusijos carų galybe, kuri mūsų tauta šimtmečius naikino krito ir dvigalvio slibino nuolatos mūsų tauta puolusia, viena galva jau nukirsta. Bet likusioji, su padvigubintu įnirtimu įsisiurbusi į gyvybines mūsų krašto arterijas, geria paskutiniuosius kraujo lašus. Kas žino, kurių dar aukų iš mūsų bus pareikalauta, kol vėl laisva bus mūsų tėvynė ir tauta. Korėjos įvykiai ir neramūs pasaulio diplomatų judėjimai, duoda daug vilčių mūsų tautai iš priespaudos keltis ir vėl būti nepriklausomai valstybei.

Tad visi į rižtingą kovą už Lietuvos Laisvę!

Tremtinys

TĖVU NAMELIAI

Tėvų nameliai brangūs,
Negera mum be jų,
O ten grandiniai žvanga
Aplaistyti krauju.

Ne tiek ten lapų puolė
Juodan purvan rudens,
Kiek į Sibirą brolių,
Į mirtį išgabens.

Ir verks našlaitės girios
Ir ąžuolai linguos,
Ir žemė, tartum mirus,
Paskęs vargų varguos.

Tėvų nameliai brangūs,
Stovėkit amžinai —
Regėsit giedrą dangų,
Sugrįšim dar tenai.

Vytė Nemunėlis

Tautos FONDO Reikalu

Lietuvi, aukok Tautos Fondui! Tai yra Tavo neatsisakoma pareiga pavergtai ir žlugdomai Tėvynei. Tavo auka bus Tavo pasireiškimas, kad dabar gyveni laisvuose, demokratiniuose Vakaruose. Tai bus Tavo pasireiškimas, kai grįši į išlaisvintą Lietuvą.

Tais maždaug žodžiais mūsų kovai vadovaują organai— VLIKas ir Vykdomoji Taryba —dažnomis progomis kreipėsi ir kreipiasi į lietuvį tremtinį, į mūsų emigrantinę visuomenę iš viso. Ir vis tik atsiranda daug kas, dar ir šiandien klausia: kas yra Tautos Fondas ir kam T. Fondas reikalinga?

Trumpai atsakydamas tą klausimą, pasakysiu: tai yra mūsų rezistencijos sukurtas iždas vesti kovai už Lietuvos išlaisvinimą. Tai yra svarbiausias tai kovai vesti mūsų ginklas be kurio visos mūsų didžiausio pasišventimo žadinamos pastangos dažnai liktų be realių pasekmių. T. Fondas yra tylus, bet ištikimas mūsų kovos palydovas, be kurio pati kova būtų neįmanoma, kaip negalima yra kūno gyvybė be pastoviai ir pakankamai stipriai plakančios širdies.

Truputis žinių iš T. Fondo praeities.

T. Fondo užuomazga buvo padaryta dar Lietuvoj 1943 m. kai jungtinė mūsų rezistencija sudarė Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą (VLIKą). Mūsų kova su ruduoju okupantu tuomet taip pat buvo reikalinga lėšų, tad ir ne tiek, kaip dabar. Rezistencija pati turėjo jomis pasirūpinti, šaukdamasi mūsų visuomenės paramos. Kai kova su okupantu savoj žemėj reikalavo nemokamo darbo, nesulyginamų žygių ir pasiaukojimo, pinigas ne tiek svėrė. Ji dažnai atstodavo iš visur savųjų tiekiama parama ir jausmas, kad bėdoj būsi visų gelbėtas. Kiek pinigo buvo tuomet reikalinga, jį parūpindavo stambios T. Fondui aukos mūsų visuomeninių organizacijų, kartais ir privačių asmenų. Tada nebuvo reikalo sudaryti didesnes pinigo atsargas.

VLIKo narių dauguma pateko Hitlerio Vokietijon per kalėjimus ir koncentracijos lagerius, ir tik aljantai 1945 m. atidarė jiems kalėjimo duris. Išėjo iš jo pusgyviai. Iš Lietuvos Vokietijon buvo atkeltas tik T. Fondo vardas be cento jo kasoj ir be bet kurių rezervų užsieny.

Ne vienas buvusiųjų mūsų pareigūnų, stovėdamas įstaigos ar įmonės priešaky, bėgdamas nuo bolševikų, Vokietijon pergabeno nemaža valstybinio ar visuomeninio turto. Bet kai 1945 m. Tautos Fondo Valdyba spausdintu atsišaukimu kreipėsi į tuos asmenis, kad praneštų ką visuomeninio turto yra atvežęs, atsakymas buvo klaiki tyla. Tos tylos mes neturėtume užmiršti ir grįžę išlaisvinton Lietuvon. Tik viena, kita organizacija sąžiningai ir tvarkingai perdavė T. Fondui jų turėtas lėšas.

T. Fondui ir tremty beliko vienintėlis lėšų šaltinys — tai mūsų tremtiniai ir mūsų senoji emigracija. Valstybiniai mūsų fondai liko "įšaldyti" ir mums neprienami. Už tai mes galime didžuotis gyvu mūsų tautos dalies, atsidūrusios už tėvynės ribų, jautrumu. VLIKo paskatinti mūsų tremtiniai, patys gyvendami vargo metus, gausiomis ir nuoširdžiomis aukomis iš karto parėmė T. Fondą ir mokėjo jį remti per visą skurdųjį tremties metą. Mūsų senoji emigracija su tokiu pakiliu entuziazmu stvėrėsi šalpos darbo ir mūsų politinės veiklos rėmimo, kaip reta kita tauta.

Mūsų tremtinių bendruomenė iš karto remdavo T. Fondą atsitiktinėmis aukomis, renkamomis per aukų vajus. Nors T. Fondas ir gaudavo per tokius vajus žymias sumas, bet tremčiai nesibaigiant ir Lietuvos bylos gynimą reikiant vis stiprinti, aiškėjo būtinumas parūpinti T. Fondui pastovias ir pakankamas lėšas. Dėl to V. Tarybos pasiūlymu VLIKo buvo nusistatyta kviesti mūsų tremtinius, kad savanoriškai apsidėtų pastoviu mokesčiu Lietuvos laisvinimo reikalui. Tuo pat būdu turėjo būti aprūpinami ir pačios tremtinių bendruomenės reikalai.

Reikėjo nemaža pastangų, kad tas lėšų parūpinimo būdas įsigyventų. Bet tikslas buvo pasiektas. Per paskutinius tremties metus vadinamas solidarumo mokestis jau buvo visų pastoviai mokamas, jei tik bendruomenės organai neapsileisdavo jį išrinkti. Jis davė pagrindą vad. organų pastoviai veiklai, davė jiems galimumo tą veiklą planuoti ilgesniam laikui ir ją vykdyti su įsitikinimu, kad dėl lėšų stokos ji nebus staiga nutraukta.

VLIKas ir V. Taryba vis tik nebūtų galėję išvystyti Lietuvos bylos ginimą tokiu mastu kaip tai yra padaryta, jei šalia tremtinių jiems nebūtų pagalbon atėjusi mūsų senoji emigracija. Kalbant apie mūsų senąją emigraciją, tenka suprasti jei ne išimtinai, tai didžiausia dalim Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvius. Apsijungę Amerikos Lietuvių Taryboj jie visą laiką rėmė ir teberemia mūsų vad. organų veiklą stambiomis piniginėmis aukomis. Nekalbant apie JAV lietuvių labai nuoširdžią tremtinių šelpimo akciją, BALFo suorganizuotą ir vykdytą, ALT-os Vykdomojo Komiteto neapilstami žygiai JAV vyriausybėj ir visuomenėj padėjo Lietuvos bylą ginti jai sunkiausiais momentais ir per penkerius pokarinius metus išlaikyti ją gyvą JAV vyriausybės politikoj. Tie ALT nuopelniai, kartu išryškinę lietuvių tautos nuostabų vieningumą jai likiminės reik·

šmės laikotarpiais, mūsų tautos istorijoj sudarys vieną jos gražiausių lapų.

Visuomeninis pinigas yra reikalingas, kad būtų panaudojamas tikslingai, taupiai ir kad ji tvarkytų švarios rankos. Dažnam aukotojui gal ateina galvon mintis, ar taip yra daroma ir su jo T Fondan dedamu bendran mūsų reikalui skatiku. Dėl to norėčiau trumpai paaiškinti, kaip yra naudojamos ir tvarkomos T Fondo lėšos. Finansų politinei veiklai rūpinimas ir kartu T. Fondo reikalų kasdieninis tvarkymas bei atsakomybė yra pavesti Fin. Tarnybos valdytojui, V. Tarybos nariui T. Fondo lėšoms tvarkyti, jų saugumui prižiūrėti, nustatyti lėšų naudojimo ir jų rinkimo tvarkai, ieškoti naujų pajamų šaltinių ir aptarti jų mobilizavimo būdams yra sudaryta T. Fondo Valdyba. T Fondo lėšos vartojamos pagal kiekvienai įstaigai sudarytą, V. Tarybos paruoštą, VLIKo apsvarstytą ir patvirtintą sąmatą. Išlaidas galima daryti tik tokias ir tiek, kiek jų yra leista patvirtintoj sąmatoj. Išlaidoms vedama tiksli atskaitomybė; išlaidos pateisinamos atitinkamais išlaidų dokumentais—sąskaitomis. T. Fondo pinigai turi būt vartojami taupiai, tikslingai, už tai prieš VLIKą atsako kiekvienos įstaigos valdytojas. Kas pusmečiui pasibaigus, Fin. Tarnyba sudaro sąmatos vykdymo apyskaitą ir T. Fondo apyskaitą, jas patiekia V Tarybai žiūrėti. Po tos apyskaitos perduodamos Kontrolės Komisijai su visais dokumentais. Atskaitomybę ir dokumentus išžiūrėjusi, K. Komisija pateikia VLIKui savo pranešimą, kuriame iškelia jos rastus netikslumus ir daro savus pasiūlymus. Galutinai sąmatos vykdymą tvirtina VLIKas. Nė viena nesąmatinė išlaida nedaroma be atskiro VLIKo nutarimo.

T. Fondo tvarkymo pagrindan yra padėti tie patys dėsniai, kaip buvo tvarkomas valstybinis mūsų iždas Lietuvos Nepriklausomybės metais. Dar neatėjo laikas patiekti mūsų visuomenei pilną ir buhalteriškai tikslią atskaitomybę iš T. Fondo surinktų ir veiklai išleistų sumų, Bet visos atskaitomybės knygos yra saugiai laikomos ir laikui atėjus vad. mūsų organai atsiskaitys prieš mūsų visuomenę.

Dabartiniu metu T. Fondas gyvena pereinamąjį ir kartu jo ateičiai lemiamąjį laikotarpį. Nuo to, kaip susitvarkys lėšų T. Fondui tolimesnis patikrinimas, priklausys ir tolimesnė VLIKo bei V Tarybos veiklos galimumai ir tolimesnės mūsų kovos už Lietuvos išlaisvinimą eigą. Trys veiksniai lemia dabartinę T. Fondo padėtį: baigiamas tremtinių kurdinimas, mūsų senoji emigracija ir mūsų naujai įsikurdinę tremtiniai.

Tremtinių įkurdinimas greit bus baigtas. Vokietijoj pasiliks 3—4 tūkstančiai lietuvių, kurių didelį procentą sudarys senyvo amžiaus žmonės, paliegėliai bei invalidai ir vaikai. Mažesnę liekančių dalį sudarys darbingieji, negalį kur kitur įsikurti dėl įvairių priežasčių. Kartu su tuo beveik išsenka vienas pagrindinių T. Fondo šaltinių. Sugrūsti į lagerius, negaudami apmokamo darbo, kas kart vis labiau skursdami, mūsų tremtiniai mokėjo vargo skatiku tiek remti T. Fondą, kad iš tų aukų buvo galima dengti VLIKo ir V. Tarybos išlaidas veiklai Vokietijoj ir dar kai kas atidėti ateičiai. Dabar pajamos iš PLB Apylinkės Vokietijoj sudarys tik labai kuklią poziciją.

Mūsų senoji emigracija, tiek daug aukojusi ir politinei mūsų kovai paremti, ir tremtiniams šelpti, pradeda "pavargti". Mes norime tikėti, kad senajai mūsų emigracijai dar ilgam užteks jos duosnumo Lietuvos reikalui, bet tai tebūtų jos geros valios gražus pasireiškimas. Jai dėti ir toliau mūsų kovos finansavimo naštą neturime pagrindo ir moralinių motyvų.

Buvo daug vilčių dėta į mūsų naujai įsikurdinusius tremtinius. Buvo laukta. kad jie, pastoviai uždarbiaudami, galės ir norės stipriau paremti T. Fondą. Tie lūkesčiai tik iš dalies pasitvirtino. Naujoji mūsų emigracija ir dabar nuoširdžiai aukoja aukų vajaus progomis. Bet tų aukų neužtenka parūpinti mūsų vedamai kovai pastovias ir pakankamas lešas. Atsižvelgiant į vis didėjantį santykių tarp Rytų ir Vakarų įtempimą, atrodo, kad neišvengiamai konfliktas artėja, todėl VLIKo ir V. Tarybos veikla turi būti kiek galint stiprinama. Kartu ji turi būti pastovi, numatyta ilgesniam laikui ir planingai vykdoma. Tas tuomet tebus galima, kai T. Fondo pajamos bus pastovios.

Jos turi būti pakankamos. Stiprinama veikla savaimo pareikalaus didesnių išlaidų. Nežiūrint viso taupumo, esamos sąlygos neleis išlaidų mažinti. VLIKas ir V. Taryba pasilieka Europoj, kad būtų arčiau krašto ir arčiau lemiamųjų įvykių. Mūsų "veiksniuos" dalyvaują asmenys jau dabar yra netekę kad ir kuklios IRO paramos. Tremtinių įkurdinimui pasibaigus, jie neteks teisės bet kur emigruoti. Konfliktui bręstant, teks traukti toliau į vakarus ir naujos gyvenimo sąlygos nepalengvins T. Fondo uždavinių Dėl to organai, kuriems yra patikėtas mūsų kovos vadovavimas laiko savo prievole informuoti mūsų emigrantinę visuomenę apie esamą padėtį jai primindami ir jos pareigą —sudaryti mūsų tolimesniai kovai reikalingas materialines sąlygas. Kad jų dar nėra, nemažą atsakomybės dalį turi savo sąskaiton paimti ir mūsų "veiksniai", kad laiku nepaskatino mūsų naująją emigraciją susirūpinti pastoviu T. Fondo rėmimu.

Pastovios T. Fondo pajamos vienu būdu tegali būti patikrintos —pastoviu savanorišku, bet kiekvienam lietuviui moraliniai privalomu apsidėjimu Lietuvos laisvinimo reikalui. Senosios mūsų emigracijos tolimesnė parama yra jos geros valios reikalas. Bet mes —

naujoji emigracija — bėgdami iš Lietuvos, palikome kraštą tokių momentu, kada namie likusi tauta ryžosi ir i galo išeiti kruviną Golgotos kelią. To mes neturime teisės niekuomet užmiršti, juoba, kad dabartinė tikrovė prašoko skaudžiausius numatymus. Ir jei norime pateisinti savo buvimą laisvuose Vakaruose, patikrinti sau teisę grįžti išlaisvinton Tėvynėn su savygarbos pajautimu, turime viską daryti, kas mums pajėgu, kad ir čia jaustumės mūsų tautos kovų dalyviais.

Tuo neatsisakomos pareigos pajautimu VLIKas ir V. Taryba remia savo finansinį planą parūpinti T. Fondui reikalingas lėšas. Jos turi būti parūpintos ilgesniam laikui, nes net ginkluoto konflikto atsitikimų niekas mūsų nežinome, kaip ilgai karas užsitęstų. Bus dar sunkiau, jei Vakarai nebus greitai Sovietų išprovokuoti imtis prieš juos ginklo. Ir dėl to pastovus ir nedelsiamas apsidėjimas T. Fondui remti yra mums griežtas būtinumas. Kiek mokėsime jį įgyvendinti, tiek bus patikrinta svarbiausia sąlyga Lietuvos laisvei ginti. Finansinis VLIKo ir V. Tarybos planas skiria kiekvienai mūsų emigracijos kolonijai jos kasmet įneštiną į T. Fondą sumą. Jei nestigsime nuoširdaus pasiryžimo, jos nebus sunku pastoviai mobilizuoti.

Dėl to noriu baigti, kuo esu pradėjęs. Lietuvi, remk T. Fondą pastoviai ir nuoširdžiai. Į T. Fondą dedamas Tavo skatikas bus liūdininkas, kad lietuvių tautai sunkiausioje valandoj buvai kartu su ja ne tik širdim, bet ir veiksmu. Nevėluok! Vis labiau audrėjančioj pasaulinių įvykių raidoj tiek palenksime Lietuvos likimą mūsų siekimų kryptim, kiek Lietuvos laisvinimo reikalui mokėsime parodyti pasišventimo, kietos ištvermės ir nepailstamo veiklumo. Tam yra reikalingos ir lėšos. Ir dėl to globok Tautos Fondą, kad jis pajėgtų atlikti jam skirtą uždavinį.

(pas.) Prof. J. Kaminskas
Tautos Fondo Valdytojas

Rosa Sčesnulevičiūtė
"Mis Instituto Aliado año 1950"

1950 m. lapkričio mėn. 18 d. Montevideo mieste, salione "Imesa" įvyko "Instituto Aliado" balius. Balius buvo ruošiamas 25 metų nuo šio instituto įsikūrimo sukaktuvių proga.

Šiame baliuje, kuriame dalyvavo apie 200 mergaičių, buvo renkama "Mis Instituto Aliado año 1950". Iš visų čia susirinkusių, buvo išrinkta jauna lietuvaitė Rosa Sčesnulevičiūtė. Jai buvo įteiktas gražuolės vainikas ir kaspinas su užrašu "Mis Instituto Aliado año 1950"

Kitą dieną, nuėjus į institutą, ji buvo draugių ir draugų apdėta gėlėmis.

Jos tėvas yra Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos senas narys, o brolis Juozas Sčesnulevičius taip pat dažnai dalyvauja mokinių vaidinimuose.

J. Vydžiutė.
jauna, sumani ir darbšti lietuvaitė.

Kadangi jos tėvai yra nuoširdūs lietuviai, tai ir dukterį išaugino tokioje dvasioje. J. Vydžiūtė kalba gražiai lietuviškai, domisi lietuvių veikimu, kiekvieną kartą atsilanko į Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos parengimus ir pati daug prisideda prie bendro lietuviško darbo.

1950 m. gruodžio mėn. 25 d. ji paaukojo Kultūros Draugijai tortą, kuris buvo išrifuotas ir davė pelno.

Be to, ji pasižadėjo ir toliau pati pagaminti ir iš kitų surinkti įvairių daiktų rifui, kad išgautų pinigų Kultūros Draugija galėtų įsigyti naują parlantą.

Gražūs sumanymai ir gražūs darbai!

JULIUS JAZAUSKAS

Šito "Laisvosios Lietuvos" N. GARBĖS LEIDĖJAS yra Julius Jazauskas

Jis savo dideliu darbštumu susitaupė pinigų ir jau keli metai kaip turi savo nuosavus namus ir baldosų dirbtuvę.

Julius Jazauskas, daugelį metų išbuvęs Kultūros Draugijos pirmininku, po vienų metų pertraukos, 1950 m. gruodžio mėn 10 d. vel tapo išrinktas šios Draugijos pirmininko pareigoms. Be to, jis yra ilgametis "Laisvosios Lietuvos" redaktorius.

Jis yra sąmoningas lietuvis ir visais laikais, nuo pat savo atvykimo į Urugvajų, ne tik pats dirbą lietuvišką darbą, bet ir piniginiai rėmė ir remia kultūrinius bei patriotinius kolonijos reikalus.

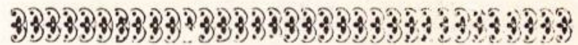

Pranas Stanevičius — komersantas ir keleto namų savininkas Iš Lietuvos į Urugvajų atvyko dar visai jaunas būdamas, bet savo sumanumu ir darbštumu pralaužė į gyvenimą ledus ir dabar gražiai gyvena Turi savo šeimą ir augina vieną sūnų Sei moje visi kalba lietuviškai, o sūnus moka daug gražių lietuviškų pasakų ir mėgsta ne tik jų klausyti bet ir pats kitiems jas pasakoti.

Pr. Stanevičius, nors ir labai užimtas savo darbu randa laiko atsilankyti ir į lietuviškus parengimus. Jis yra Urug Liet. Kultūros D-jos narys ir remia ją.

Be to jis nesigailėdamas savo žygių ir rūpesčių atsikviete iš tremties savo brolį su šeima ir nuoširdžiai rūpinasi visais jų reikalais.

URUGVAJAUS LIETUVIAI

KALEDU EGLUTE

1950 m. gruodžio mėn. 25 d., pirmą Kalėdų dieną, Urugvajaus Lietuvių Mokyklos Tėvų Komitetas suruošė Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos patalpose vaikams Kalėdų Eglutę. Zmonių prisirinko labai daug: senų, jaunų ir vaikų.

Vakarą atidarė ir su šventemis pasveikino Mokyklos Tėvų Komiteto Vicepirmininkas M. Krasinskas. Po to buvo sugiedota Kalėdų giesmė "Gul šiandieną" o po jos sekė vaidinimai. Mokyklos mokiniai suvaidino dvi juokingas komedijas, kurias parašė mokinys Linas Dorelis. Publika artistams plojo, o jaunas autorius turėjo pasirodyti. Po komedijų buvo uždegta Kalėdų Eglutė. Eglutei degant, du jauni šokėjai: Pr. Baliukonis su 5 metų berniuku, Povilu Debesiu gražiai pašoko šokį "Linksmieji broliai." Taip pat publikai patiko tautinis šokis "Audejėlė", kurį pašoko vienos mergaites Toliau sekė gražus vienos mergaitės pasikalbejimas su eglute.

Po pasikalbėjimo atvyko Kalėdų Senelis su dideliu maišu dovanų. Vaikai už dovanas turė jo Seneliui padeklamuoti. Baigęs dovanas dalyti Senelis atsisveikino su vaikais, o vaikai dėkojo jam už dovanas ir prašė dažniau juos aplankyti. Senelis prižadėjo ateiti per kitas Kalėdas, jei vaikai bus geri Atsisveikinęs Senelis keliavo toliau, o vaikai jam plojo ir šaukė "Valio!"

(Versti)

Kalėdų Seneliui buvo K. Vydžius, Kultūros Draugiios Valdvbos veiklus narys ir didelis mokyklos remėjas Jis, turėdamas daug dardo ir savo asmenimių rūpesčių, surado dar laiką pasiūti puikius rūbus Kalėdų Seneliui.

Po programos prasidėjo sokiai: šoko vaikai, šoko jauni ir seni O kiti gurkšnojo šaltą alutį ir gražiai lietuviškai dainavo, prisimindami praeistą laiką Lietuvoje.

Tėvas.

Lietuvių, aukojusių Kaledų Eglutei dovanoms pirkti.

Sąrašas

1 K Vydžius 20 — pezų
2. Lietuvos Ministeris Dr. K. Graužinis $.10
3 Cibiras — 5 pezus
4. E Jusys — 5 pezus
5. P Zukelis — 2 pezų
6 Pr. Stanevičius — 2 pezu.
7. Pavarde neiskaitoma — 2 pezu.
8 Petras Evovlickas — 1 pezą.
9. J. Karaziejus — 1 pezą.
Viso............... 48 pezai.

Mokyklos Tevų Komitetas

GRAZI ISVYKA

1951 m. vasario 11 d. Mokyklos Tėvų Komitetas, gavęs iš suruoštų mokyklos vakarų pelno, išnuomavo tai dienai "bañadera" ir padarė mokyklos mokiniams išvyką į "Parque de Santa Lucía". Kartu su mokiniais važiavo daug mokinių tėvų ir jų kaimynų.

Gražiame parke, gryname ore diena buvo praleista labai smagiai. Smagu buvo ir užaugusiems ir vaikams, o ypač vaikams, nes čia jiems pramogę netruko: žiūrėk, dviračiais, važinėja, laiveliais plauko, kiti raiti ant arklių joja maudosi, fotografuojasi. Kai pavargsta grįžtą prie bendro būrio, valgo "asado". geria. Kaip kelionė, taip asado ir ir gėrimai mokiniams buvo veltui. apmokėjo Tėvų Komitetas.

Mokyklos Tėvų Komitetas.

MOKYKLOS VAKARAS

1950 m. vasario mėn 4 d Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos patalpose įvyko Lietuvių Mokyklos Vakaras. Mokyklos Tevų Komitetas ruoše šį vakara tikslu, kad visa jo pelną skirti mokinių išvykai į laukus Gražus sumanymas, vaikams suteikti džiaugsmų. Tik gaila, kad daugelis, norinčių atsilankyti į šį mokyklos vakarą negalejo atvykti del lietaus. Bet vistiek atsirado daug lietuvių, kurie norėdami palaikyti šį gražių Mokyklos Tevų Komiteto sumanymą, nepabijojo lietaus ir atvyko į vakarą Vakaras įvyko ir dave pelno.

Gražu ir malonu matyti, kad atsiranda iš tevų, kurie taip rūpinasi mūsų priaugančiąja karta išeivijoje. Smagu taip pat, žiūreti kaip jauni lietuviukai ir lietuvaites gyvai dalyvauja programoje ir stengias ją gerai atlikti Pasirodo kad mokyklos mokiniai ne tik programoje dalyvauja vaidindami, bet jie patys rašo ir komedijas, bei vaizdelius. Sį kartą buvo suvaidintos labai juokingos dvi komedijos "Drasuolis" ir "Melagiai", kurias parase mokinys Linas Dorelis, ir vienas vaizdelis "Cigonai", parašytas N. Stanevičiutes. Vaizdelyj buvo atvaizduota čigonų stovykla miske. Cia jie grįžta vakare po savo kelionių pasakoja kiekvienas savo žygius, gyriasi kiek kas pelne ir t t Susirinkę visi jie šoka, dainuoja ir linksminasi. Labai gražūs ir visiems patiko čigonių šokis, kuriam grojo jaunas, muzikalus mokinys Vytas Vajauskas. Cigones čigonių rūbuose atrode labai gražiai. Cigonų roles atliko šios mergaitės: Al. Valentinaitė, J Rakauskaite, G. Svobaite, N. Stanevičiūte, M. Dolores, V. Rudževičiute

Cigonais buvo A. Markevičius, Linas Dorelis, Adolfas Debesis, Pov. Debesis, Vytas Vajauskas. Dainuojant dainelę "Cigonai", šoko jaunas čigoniukas — Pov. Debesis. Jo šokis, lydimas dainos buvo labai gražus,

Vaizdelis perkėlė mus į Lietuvos miškus, kur taip dažnai galima pamatyti čigonų stovyklas.

Pasibaigus vaidinimams, jaunas gabus berniukas Vytas Vajauskas pagrojo scenoje akordionu "La Paloma".

Gražu matyti, kaip bręsta jaunos lietuvių jėgos, kurios turės pavaduoti mus senus. Tėvų Komitetas, kuriame daugiausia nenuilstamai dirba J. Kundrotavičius ir J. Dorelis, o taip pat didelis vaikų draugas K. Vydžius tenenuilsta ir toliau tedirba šį gražų lietuvišką darbą.

Ten buvęs.

URUGVAJAUS LIETUVIU KULTUROS DRAUGIJOS SIU METU VALDYBOS SASTATAS

Gruodžio 10 d 1950 m. visuotiname D jos narių susirinkime buvo išrinkta nauja valdyba 1951 metams sekančiai:

Pirmininkas — J Jazauskas.
Vicepirminikas — J. Kundrotas.
Sekretorius — K. Vilkas
Iždininkas P. Derenčius.
Valdybos nariai — K. Vydžius ir J Ramonas.

Revizijos komisijon įeina: V. Dorelis, A. Brazys ir E. Jusys.